

**Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Katowicach**

Katowice, dnia 14 grudnia 2010 r.

**Pan
Jerzy Socha
Wójt
Gminy Konopiska**

LKA-4101-16-01/2010/P/10/098

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

Na podstawie art. 2 ust. 2 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli¹, (zwaną dalej ustawą o NIK), Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Katowicach przeprowadziła kontrolę w Urzędzie Gminy Konopiska w zakresie wywiązywania się Gminy Konopiska² z zadań na rzecz pomocy osobom uprawnionym do alimentów w okresie od 1 sierpnia 2008 r. do 30 czerwca 2010 r.

W związku z kontrolą, której wyniki przedstawione zostały w protokole kontroli, podpisanym w dniu 30 września 2010 r., Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 60 ustawy o NIK, przekazuje Panu Wójtowi niniejsze wystąpienie pokontrolne.

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie, pomimo stwierdzonych nieprawidłowości, działalność Gminy w zakresie spraw objętych kontrolą.

Powyższą ocenę uzasadniają następujące oceny cząstkowe i ustalenia kontroli:

1. Zadania z zakresu pomocy osobom upoważnionym do alimentów realizował Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej³. Ośrodek działał w oparciu o statut, nadany przez Radę Gminy. Do zadań Ośrodka należała m.in. realizacja zadań określonych w ustawie z dnia

¹ Dz. U. z 2007 Nr 231 poz. 1701 ze zm.

² Zwaną dalej: „Gminą”

³ Zwany dalej „Ośrodkiem” lub „GOPS”

7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów⁴ oraz podejmowanie działań wobec wierzycieli i dłużników alimentacyjnych na podstawie ww. ustawy i ustawy z dnia 22 kwietnia 2005 r. o postępowaniu wobec dłużników alimentacyjnych oraz zaliczce alimentacyjnej⁵.

2. Stwierdzono, że w badanym okresie do *GOPS* wpłynęło łącznie 115 wniosków o przyznanie świadczeń alimentacyjnych. Wymagania, jakie powinny spełniać wnioski o ustalenie prawa do świadczeń alimentacyjnych, określa art. 15 ust. 4 *uop* oraz rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 28 lipca 2008 r. w sprawie sposobu i trybu postępowania, sposobu ustalania dochodu oraz wzorów wniosku, zaświadczeń i oświadczeń o ustalenie prawa do świadczeń z funduszu alimentacyjnego⁶. Wszystkie powyższe wnioski zawierały wymagane przepisami dane, zaświadczenia oraz oświadczenia. Na ich podstawie wydano 156 decyzji przyznających świadczenia, a wszystkie osoby, którym je przyznano, spełniały wymogi określone w art. 9 i 10 ust. 1 *uop*. Ustalono ponadto, że wszystkie wydane w Ośrodku decyzje administracyjne, w sprawach świadczeń z funduszu alimentacyjnego zawierały elementy, o których mowa w art. 107 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. Kodeks postępowania administracyjnego⁷.
3. W okresie objętym kontrolą ze świadczeń z funduszu alimentacyjnego skorzystało w Gminie łącznie 86 osób. Wypłatę świadczeń Gmina przeprowadziła prawidłowo i w całości sfinansowała - zgodnie z art. 31 ust. 1 i 2 *uop* - ze środków przyznanej z budżetu państwa dotacji celowej. Łącznie na ten cel Gmina wydała 400,7 tys. zł, z czego 389 tys. zł wydano na wypłatę świadczeń, a 11,7 tys. zł (2,92 %) na obsługę świadczeń oraz działań wobec dłużników alimentacyjnych. Koszty obsługi nie przekroczyły progu⁸ przewidzianego w art. 31 ust. 3 *uop*.
4. W ww. okresie do *GOPS* wpłynęło sześć wniosków od dłużników o umorzenie zobowiązań, przy czym cztery z nich dotyczyły zobowiązań powstałych na podstawie *uop*, a dwa na podstawie *uopwd*. Wszystkie wnioski uzasadniano trudną sytuacją materialną dłużników. W wyniku przeprowadzonych postępowań *GOPS* wydał sześć decyzji umarzających zobowiązania wraz z odsetkami na łączną kwotę 6 039,74 zł,

⁴ Dz. U. z 2009 r. Nr 1, poz. 7 ze zm., zwanej dalej „*uop*”

⁵ Dz. U. z 2005 r., Nr 86, poz. 732 ze zm., zwanej dalej „*uopwd*”

⁶ Dz. U. Nr 136, poz. 855.

⁷ Dz. U. z 2000 r., Nr 98, poz. 1071 ze zm., zwanej dalej „*kpa*”

⁸ 3% wartości otrzymanej dotacji.

z czego kwota 3 189,54 zł dotyczyła zobowiązań wobec funduszu alimentacyjnego⁹, a kwota 2 850,20 zł dotyczyła zobowiązań wynikających z nienależnie pobranych zaliczek alimentacyjnych¹⁰.

5. Gmina w prawidłowy sposób wywiązała się z obowiązku składania Wojewodzie Śląskiemu sprawozdań rzeczowo-finansowych. Wszystkie sprawozdania przekazywano terminowo i sporządzano zgodnie z przepisami rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 21 czerwca 2005 r. w sprawie sposobu sporządzania sprawozdań rzeczowo-finansowych o wydatkach na zaliczki alimentacyjne poniesionych ze środków budżetu państwa oraz budżetów gmin¹¹, a następnie rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 29 września 2008 r. w sprawie sprawozdań z realizacji zadań przewidzianych w ustawie o pomocy osobom uprawnionym do alimentów¹². Sprawozdania te zawierały informacje wymagane przepisami ww. rozporządzeń i zawarto w nich dane zgodnie z zapisami księgowymi i danymi zawartymi w prowadzonych rejestrach.
6. Stwierdzono równocześnie, że w działalności *GOPS* w okresie objętym kontrolą wystąpiło szereg uchybień i nieprawidłowości, za które odpowiedzialność ponoszą kolejni kierownicy Ośrodka. I tak:
 - 1) Spośród 156 decyzji dotyczących spraw alimentacyjnych, które wydał z upoważnienia Wójta Gminy kierownik Ośrodka, sześć wydano po upływie terminów określonych w art. 20 ust. 4 i 5 *uop*. Opóźnienia wynosiły od 20 do 37 dni, ale nie z winy *GOPS*¹³. Stwierdzono jednak, że w trzech z ww. przypadków Ośrodek nie poinformował stron o przyczynach zwłoki i nie wskazał nowego terminu załatwienia sprawy, co stanowi naruszenie art. 36 § 1 *kpa*.
 - 2) W 13 przypadkach doszło do wypłaty osobom uprawnionym do świadczeń alimentacyjnych, przed odebraniem przez nie decyzji przyznających im te świadczenia, co naruszało zasady określone w *kpa*. Decyzję należy doręczyć stronie (art. 109 *kpa*), zaś organ, który ją wydał, jest nią związany dopiero od chwili doręczenia, a nie wydania (art. 110 *kpa*). Zatem, wypłacanie świadczenia przed dostarczeniem stronie decyzji o jego przyznaniu nie można uzasadniać treścią

⁹ 4 decyzje o umorzeniu 2 509,28 zł należności głównych i 680,26 zł odsetek.

¹⁰ 3 decyzje o umorzeniu 2 509,83 zł należności głównych i 340,37 zł odsetek.

¹¹ Dz. U. z 2005 r., Nr 119, poz. 1007

¹² Dz. U. z 2008 r., Nr 173, poz. 1075

¹³ W 4 przypadkach przyczyną opóźnień było oczekiwanie na wydanie przez komornika zaświadczeń o bezskuteczności egzekucji, w 1 przypadku opóźnienie wynikało z oczekiwania na orzeczenie Samorządowego Kolegium Odwoławczego w sprawie mającej bezpośredni wpływ na treść decyzji, a w 1 wynikało z zachowania dłużnika alimentacyjnego, który nie odbierał pism wysyłanych przez *GOPS*.

art. 20 ust. 2 *uop*, zgodnie z którym decyzje te mają przymiot natychmiastowej wykonalności. Wprawdzie w momencie wydania decyzji fizycznie ona istnieje, jednak skutki prawne wywiera ona dopiero z chwilą doręczenia¹⁴, a rygor natychmiastowej wykonalności zezwala na wykonanie decyzji niezwłocznie po jej doręczeniu, a nie po jej wydaniu.

- 3) Osoby uprawnione do świadczeń alimentacyjnych 89 razy składały w Ośrodku, na podstawie art. 3 ust. 1 *uop*, wnioski o podjęcie działań wobec dłużników alimentacyjnych, uzasadniając to bezskutecznością egzekucji. Zgodnie z art. 3 ust. 5 *uop*, w tego typu przypadkach, *GOPS* miał obowiązek wystąpienia do organu właściwego dłużnika z wnioskiem o podjęcie stosownych działań wobec niego. W 42 przypadkach do wystąpień takich doszło po przekroczeniu terminów określonych w art. 35 *kpa*. Zdaniem NIK, opóźnień tych nie można uzasadniać niewielką obsadą Ośrodka, lub zbiegiem terminów różnego rodzaju czynności administracyjnych, gdyż to do Kierownika Ośrodka należy zapewnienie takiej organizacji pracy *GOPS*, aby spełnione były wymogi przepisów prawa.
- 4) Zgodnie z art. 3 ust. 8 *uop*, organ właściwy dłużnika oraz organ właściwy wierzyciela mają obowiązek informowania sądu o bezczynności i wszelkich przejawach opieszałości komornika sądowego prowadzącego postępowanie egzekucyjne wobec dłużnika alimentacyjnego. Jednym z obowiązków komornika jest wystawianie uprawnionym do alimentów lub organowi właściwemu wierzyciela zaświadczeń o bezskuteczności egzekucji, przy czym zaświadczenie takie powinno zostać przez komornika przesłane w ciągu 14 dni od otrzymania wezwania (art. 3 ust. 4 *uop*). Stwierdzono, że w dwu przypadkach, pomimo nie wydania przez komornika takich zaświadczeń w ww. terminie, nie poinformowano sądu o tych faktach. NIK ocenia negatywnie to zaniechanie, czego nie zmienia fakt, że zaświadczenia te dostarczono w terminie późniejszym.
- 5) W 39 decyzjach administracyjnych, w sprawie zwrotu przez dłużnika świadczeń wypłaconych osobie uprawnionej z funduszu alimentacyjnego wraz z odsetkami, przekroczono terminy, o których mowa w art. 35 *kpa*. Uzasadnianie tych opóźnień dużym nakładem pracy Ośrodka w okresie wrzesień – grudzień 2009 roku, zdaniem

¹⁴ Łaszczyca Grzegorz, Martysz Czesław, Matan Andrzej, komentarz LEX 2007, komentarz do art. 110 kodeksu postępowania administracyjnego (Dz.U.00.98.1071).

NIK, nie zasługuje na uwzględnienie, gdyż sytuacja taka występuje rokrocznie, a do Kierownika Ośrodka należy takie zorganizowanie pracy GOPS, aby terminy określone w *kpa* mogły być dotrzymane.

- 6) Zgodnie z art. 27 ust. 8 *uop* na Gminie ciążył obowiązek przekazania komornikom prowadzącym postępowanie egzekucyjne decyzji o przyznaniu osobom uprawnionym świadczeń z funduszu alimentacyjnego. GOPS prawidłowo wywiązywał się z ww. obowiązku, za wyjątkiem roku 2008, kiedy to 61 decyzji przekazano komornikom po upływie terminów, o których mowa w art. 35 *kpa*. Przyczyną tych opóźnień – wg Kierownika Ośrodka – było zwiększenie nakładu pracy w miesiącach wrzesień – grudzień 2008 r., braki kadrowe i duża ilość złożonych wniosków o przyznanie świadczeń.

Stwierdzone uchybienia i nieprawidłowości w działalności GOPS świadczą o niedostatecznym nadzorze tego Ośrodka przez Wójta Gminy.

Przedstawiając powyższe oceny i uwagi, Najwyższa Izba Kontroli wnosi o:

- 1. Podjęcie działań w celu poprawy organizacji pracy GOPS, tak aby realizował zadania wynikające z *uop* w terminach zgodnych z *kpa*.**
- 2. Konsekwentne realizowanie obowiązku wynikającego z art. 3 ust. 8 *uop*, tj. każdorazowe informowanie sądu o stwierdzonych przypadkach bezczynności i wszelkich przejawach opieszałości komorników sądowych prowadzących postępowania egzekucyjne wobec dłużników alimentacyjnych.**

Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Katowicach, na podstawie art. 62 ust. 1 ustawy o NIK, oczekuje przedstawienia przez Pana Wójta, w terminie 15 dni od daty otrzymania niniejszego wystąpienia pokontrolnego, informacji o sposobie wykorzystania uwag i wykonania wniosków bądź o działaniach podjętych w celu realizacji wniosków lub przyczyn niepodjęcia takich działań.

Zgodnie z treścią art. 61 ust. 1 ustawy o NIK, w terminie 7 dni od daty otrzymania niniejszego wystąpienia pokontrolnego, przysługuje Panu prawo zgłoszenia na piśmie do Dyrektora Delegatury Najwyższej Izby Kontroli w Katowicach umotywowanych zastrzeżeń w sprawie ocen, uwag i wniosków zawartych w tym wystąpieniu.

W razie zgłoszenia zastrzeżeń, zgodnie z art. 62 ust. 2 ustawy o NIK, termin nadesłania informacji, o którym mowa wyżej, liczy się od dnia otrzymania ostatecznej uchwały właściwej komisji NIK.